

7/20/2007

Uitvoeringsplan nieuwe ontwikkelruimte glas, bomen, bollen in de tuinbouwgebieden 2007-2011

Totaalbeeld:

Nieuwe ontwikkelruimte glas in de periodes 2007-2011 en 2007-2020 in netto hectares.

Locatie	2007- 2011	2007- 2020
Zuidplaspolder	140	280
Terneuzen	214	214
Bergerden	115	115
Emmen	180	180
Het Grootslag	220	220
West-Brabant	85	250
IJsselmuiden	165	165
Californië	150	150
Siberië	100	100
Deurne en Helden	155	155
Nieuw Rijsenhout	pm	210
Berlikum	0	0
Voorne-Putten	26	26
Bommelerwaard	pm	350
Wieringermeer	350	350
Totaal	1.900	2.765

Greenport Venlo (Californië, Siberië, Deurne):

Welk gebied/deel van de 780 hectare van dit tuinbouwgebied (inclusief het aantal hectares) wordt in de komende vier jaar ontwikkeld op basis van reële grondmarktverwachtingen?

In de periode 2007-2011 worden de projectvestigingen Californië en Siberië tot ontwikkeling gebracht en gerealiseerd. Daarnaast worden ook de concentratiegebieden in Helden (de Kievit), Deurne (projectvestiging Deurne) tot ontwikkeling gebracht en zal sprake zijn van doorgroei in Bergen (Tuindorp).

Het gaat daarbij om:

- 150 ha netto (Californië)
- 100 ha netto (Siberië)
- 75 ha netto (Deurne)
- 80 ha netto (Helden)

405 ha netto Totaal

Genoemde gebieden worden projectmatig tot ontwikkeling gebracht. Daarnaast is er nog sprake van autonome ontwikkeling en zelfrealisatie op een aantal andere glastuinbouwlocaties.

Op basis van de marktverwachtingen op dit moment zal in ieder geval Siberië in 2011 ook daadwerkelijk uitgegeven zijn. Er zijn echter sterke aanwijzingen dat de groei van de glastuinbouw in Greenport Venlo zo groot zal zijn dat in 2011 ook de andere genoemde glastuinbouwlocaties grotendeels uitgegeven zullen zijn.

Binnen Klavertje 4+ wordt, behoudens de deelprojecten Siberië, Californië, Greenpark en Tradeport Noord, nog 500 ha aan werklandschap ontwikkeld dat nu nog niet gekoppeld is aan projectmatige invulling. Afhankelijk van de vraag uit de markt kan ook dit

7/20/2007

werklandschap in de genoemde periode worden ingezet ten behoeve van de glastuinbouw of agrogerelateerde bedrijvigheid. Een andere bestemming is echter ook mogelijk.

Ten behoeve van de boomteelt wordt in de periode tot 2011 een concentratiegebied ontwikkeld in de gemeente Horst aan de Maas. Voor de overige genoemde teelten geldt dat er vooral sprake zal zijn van autonome doorontwikkeling zonder een projectmatige aanpak.

Wat is daarbij de aanpak?

De glastuinbouwgebieden Siberië en Californië, Tradeport Noord en Greenpark Venlo worden binnen de totale projectorganisatie van Klavertje 4 tot ontwikkeling gebracht waarbij geldt dat er voor de participerende gemeente/organisaties een autonome verantwoordelijkheid ligt voor de ontwikkeling van deze deelprojecten volgens een projectmatige aanpak. Voor de totale ontwikkeling van Klavertje 4 gelden de principes van de integrale gebiedsontwikkeling als vigerend kader. De centrale voorzieningen en de werklandschappen die nog geen projectbestemming hebben worden door de projectorganisatie Klavertje 4 ontwikkeld.

De overige nieuwe concentratiegebieden worden nu projectmatig ontwikkeld. Hierbij is wel sprake van vrijwillige afstemming en coördinatie op regioniveau. Vanuit het perspectief van Greenport Venlo is wel sprake van groei naar een integrale ontwikkeling in Noord-Limburg waarbij ook grensoverschrijdende relaties gelegd zullen worden naar zuid-oost Brabant en Nordrheinwestfalen. Binnen de visie Greenport Venlo is daartoe het thema Basics opgenomen. De programmaliijn Basics heeft betrekking op de ruimtelijke en fysieke ontwikkelingen die noodzakelijk zijn om de ambities van Greenport Venlo te kunnen realiseren. Uitgangspunt hierbij is integrale gebiedsontwikkeling op het niveau van Greenport Venlo waarin werklocaties (bedrijventerreinen etc.), infrastructuur, natuurontwikkeling en logistieke relaties in onderlinge samenhang worden gepositioneerd en ontwikkeld.

Wat zijn de inhoudelijke, ruimtelijke en financiële voorwaarden om tot adequate realisatie te komen?

Hoge kwaliteit en een integrale benadering zijn uitgangspunten in de gebiedsontwikkeling van Greenport Venlo. Landschapsinpassing, beeldkwaliteitsplannen, water- en energiemanagement zijn daarbij belangrijke randvoorwaarden. Er worden hoge eisen gesteld op het gebied van duurzaamheid (water, energie, gebouwen en infrastructuur). Omdat het hier veelal eisen zijn die de geldende uitgangspunten overstijgen, worden investeringen gevraagd die niet passen binnen de exploitaties van de verschillende gebieden. Dat betekent dat deels aanvullende financiering noodzakelijk is om de hoge kwaliteitseisen te kunnen realiseren. Deze aanvullende investeringen zullen deel uit maken van de investeringsagenda Greenport Venlo.

Hoe wordt de monitoring en voortgangsrapportage geregeld?

GIS en het provinciale REBUS-systeem worden ingezet voor de monitoring en voortgangsrapportage. Dat betekent dat niet alleen de ontwikkeling van de bedrijventerreinen gevolgd zal worden maar ook het uitgiftetempo. Hiermee kan adequaat worden ingespeeld op economische ontwikkelingen en de voorspelde behoefte uit de markt. Voor glastuinbouw en agrogerelateerde bedrijventerreinen levert dit volgssysteem op dit moment geen problemen op. Voor de overige intensieve teelten geldt de intentie deze zo snel als mogelijk te laten volgen.

Greenport Duin- en Bollenstreek

Welk gebied/deel van de 31-45 ha van dit tuinbouwgebied (inclusief het aantal hectares) wordt in de komende vier jaar ontwikkeld op basis van reële grondmarktverwachtingen?

Voor glas komt er nieuwe ontwikkelingsruimte in de gebieden Trappenberg-Kloosterschuur, Rooversbroekpolder en mogelijk in Valkenburg. De nieuwe ontwikkelruimte voor de gebieden Trappenberg-Kloosterschuur en Rooversbroekpolder is opgenomen in de beantwoording van de vragen van afspraak 4.1. Het plangebied Valkenburg staat op dit moment bestempeld als transformatiegebied. De ontwikkeling van glastuinbouw wordt in samenhang met de toekomstige ontwikkeling van het voormalige marinevliegkamp Valkenburg bekeken. Eventuele uitbreiding bij Valkenburg kan hooguit een bescheiden karakter hebben gelet op de daar voorziene ontwikkeling van een woonwijk.

Voor nieuwe ontwikkelingsruimte voor bollengrond is in februari 2007 een onderzoek door Arcadis afgerond in opdracht van de provincie Zuid-Holland, namelijk het rapport "compensatie Bollengrond, aanvullend onderzoek". De ruimtelijke ontwikkelingen uit de gebiedsuitwerking Haarlemmermeer-Bollenstreek hebben tot gevolg dat 150-200 ha. bollengrond gecompenseerd zal moeten worden. Een eerder onderzoek uitgevoerd door Grontmij leidde tot verschil van inzichten. Dit verschil betrof de geschiktheid van de A+-graslanden voor de hoogwaardige teelt van hyacinten. Dit is de aanleiding geweest voor Gedeputeerde Staten om de opdracht uit te zetten voor het uitvoeren van dit aanvullende onderzoek naar compensatie van bollengrond.

Aan het onderzoek liggen vier onderzoeksvragen ten grondslag:

- Welke mogelijkheden zijn er om verspreid liggend grasland binnen de aanduiding 'bollengebied' uit het streekplan zuid-Holland west 2003 om te zetten naar bollengrond, waar zijn deze locaties gelegen, welke omvang en kwaliteit hebben ze?
- Welke mogelijkheden zijn er om verspreid liggend gespecialiseerd glas te verplaatsen naar een glastuinbouwconcentratiegebied in de Bollenstreek?
- Welke mogelijkheden zijn er om A+-gebieden om te spuiten buiten de streekplanaanduiding bollenteeltgebied, rekening houdend met de agrarische en natuur- en landschapswaarden en bodemgesteldheid?
- Welke mogelijkheden zijn er voor innovatieve methoden zoals niet grondgebonden toepassingen, het letterlijk verplaatsen van (hyacint)bollengrond naar andere locaties en het opwaarderen van grasland en / of bollengrond tot hoogwaardige (hyacint)bollengrond?

Resultaten van het onderzoek:

Binnen de streekplanaanduiding "bollenteeltgebied" is 180-200 ha. gevonden waar compensatie plaats kan vinden, door 1) saneren van vrijkomende bedrijfsbebouwing door schaalvergroting (55-75 ha); 2) het omzetten van graslandjes en aanpak verruiming (50 ha); en sanering en verplaatsing van verspreid glas (70 ha).

Hiervan is 108-133 ha op hyacintengrond en 60-75 ha op 2^e kwaliteit bollengrond. Naar 2^e kwaliteit bollengrond is echter geen vraag. Door verzanding is het mogelijk de locaties met 2^e kwaliteit bollengrond door verzanding geschikt te maken voor hyacintenteelt.

7/20/2007

Er is 135 ha grasland gevonden die op hyacintengrond is gelegen, waarvan 50 ha in A=-gebied, 45 ha in Natuur en 40 in openluchtrecreatiegebied.

Voorstel commissie:

Eerst de 180-200 ha compensatie gebruiken die binnen de streekplanaanduiding "bollenteeltgebied" is gevonden;

In geval dit niet voldoende is dan compensatie van A+-glaslanden De Blink en Leeweg en natuurgebied Paardenkerkhof (samen 70 ha) om te spuiten naar bollengrond;

Het opwaarderen van 2^e kwaliteits bollengrond naar hyacintengrond.

Wat betreft het tweede voorstel heeft de provincie Zuid-Holland aangegeven dat het Paardenkerkhof uitgesloten is als compensatiegrond. Dit vanwege waterhuishoudkundige bezwaren voor het naburige project De Zilk.

Greenport Westland-Oostland (Zuidplaspolder)

De geplande ontwikkelruimte voor nieuw glas in de Zuidplaspolder tot 2020 is 280 hectare teeltoppervlak

Welk gebied/deel van de 280 hectare van dit tuinbouwgebied (inclusief het aantal hectares) wordt in de komende vier jaar ontwikkeld op basis van reële grondmarktverwachtingen?

In de periode 2008 - 2011 is de verwachting dat zeker de helft van dit areaal gerealiseerd wordt (140 hectare teeltoppervlak)

Via welke projectorganisatie worden de geplande ontwikkelingen gerealiseerd?

Via een publiek - private gebiedsexploitatiemaatschappij (GEM), waarin de provincie Zuid-Holland, de gemeenten Zevenhuizen-Moerkapelle, Waddinxveen, Nieuwerkerk aan den IJssel, het Stallingsbedrijf Glastuinbouw Nederland, de BNG en naar verwachting de Rabobank zullen participeren.

Wat is daarbij de aanpak?

De GEM kan gronden aankopen en uitgeven, maar kan ook zelfrealisatie begeleiden op zo'n manier dat zowel de kwalitatieve als financiële randvoorwaarden gerealiseerd worden. Er is een vereniging van ondernemers die zich willen vestigen in dit nieuwe tuinbouwgebied, met hen wordt contact onderhouden.

Wat zijn de inhoudelijke, ruimtelijke en financiële voorwaarden om tot adequate realisatie te komen?

Inhoudelijk; In de eerste plaats: Eerst bewegen, dan bouwen. De financiering van de ontsluiting moet geregeld zijn voordat de daadwerkelijke ontwikkeling kan beginnen. In het ISP en het Streekplan zijn heldere eisen qua duurzaamheid geformuleerd die vertaald worden naar het bestemmingsplan en de daadwerkelijke ontwikkeling. Deze betreffen bijvoorbeeld een minimalisering van energievraag tot mogelijkheid van levering aan derden en het sluiten van waterkringlopen (geen brijnlozing, decentrale zuivering). Geen grondgebonden teelt, gesloten kas wordt bijzonder warm hart toegedragen.

Ruimtelijk; 100% lichtafscherming. Buitengewoon efficiënt ruimtegebruik vanwege weinig bruto ruimte, wat bijvoorbeeld gietwateropslag onder de kas en meervoudig ruimtegebruik (in bedrijf en met andere bedrijven) noodzakelijk maakt. Goede landschappelijke inpassing

7/20/2007

en functiemenging in de filosofie van de ruimtelijke ontwikkeling van de gehele Zuidplaspolder; de 'Hoofdplanstructuur'.

Financieel; Ten behoeve van de ontwikkeling van de gehele Zuidplaspolder moet iedere functie een bedrag afdragen om de te ontwikkelen infrastructuur en groenopgave te realiseren. Dat betekent onder andere dat de tuinbouwondernemer meebetaalt aan de (eigen) regionale ontsluiting.

Hoe wordt de monitoring en voortgangsrapportage geregeld?

Deze wordt in het kader van de ontwikkeling van de hele Zuidplaspolder door de gemeenschappelijke regeling ROZ (regionale ontwikkelingsautoriteit Zuidplas) bewaakt. Zij bepalen het tempo, de kwaliteit en de afdrachten, de GEM voert uit. In de ROZ participeren de provincie Zuid-Holland, de vijf Zuidplasmunicipaliteiten en de gemeente Rotterdam.

In hoeverre heeft de gemeente nog ondersteuning nodig van provincie of rijk om dit plan te realiseren?

De provincie is nodig en zeer intensief betrokken bij het project. Het rijk heeft € 7,26 mln. Stidug toegezegd, maar de vraag of dat genoeg is om dit project met deze kwaliteit te realiseren, is nooit gesteld. Vanuit de business case blijkt dit niet het geval te zijn. Wij verwachten van het rijk dat zij alsnog deze afweging maken, bijvoorbeeld in het kader van ILG of de volgende FES ronde.

Greenport Boskoop (PCT-terrein)

De planontwikkeling voor het PCT- terrein dateert van de jaren 80 van de vorige eeuw. In de Hazerswoudse droogmakerij is 170 ha aangewezen als uitbreidingsruimte voor de boomsiereteelt (productie): het PCT-terrein. Het PCT-terrein vormt een belangrijke opvanglocatie voor uit te plaatsen kwekerijbedrijven en bedrijven die als gevolg van schaalvergroting elders geen vestigingsmogelijkheid hebben.

Het PCT-terrein dient ook in relatie te worden gezien met het accommoderen van ruimte voor handel en logistiek, e.e.a. in samenhang met het niet goed ontwikkelde ITC terrein en het terrein van de voormalige Boskoopse veiling aan de oostzijde van Boskoop. Het PCT-terrein biedt goede mogelijkheden voor moderne productiebedrijven maar moet ook in relatie gezien worden met de herstructurering van bestaande kerngebieden.

Het PCT- terrein wordt in 4 fases ontwikkeld. Fase 1 (40 ha) is al ontwikkeld, en in combinatie met een deel van het ITC terrein aan de Westzijde van Boskoop bestemd voor de ontwikkeling van de sector t.a.v. productie, handel en logistiek.

Goede verbinding met de Greenports Westland en Aalsmeer geeft toegang tot het daar aanwezige handelspotentieel.

Fase 2 t/m 4 kan zich dan richten op moderne, innovatieve boomkwekerijbedrijven van ca. 10 ha met glasteelt op verantwoorde wijze ingepast in de landelijke omgeving. Bedrijven gekenmerkt door maximaal 70% glas en minimaal 75% eigen productie.

Is sprake van minder dan 75% eigen productie dan worden bedrijven gekenmerkt als handelsbedrijven. Deze vestigen zich in Fase 1, het ITC terrein of aan de Oostzijde op het voormalige Boskoopse veiling complex.

7/20/2007

Greenport Aalsmeer (Nieuw Rijsenhout)

PM

Ontwikkelruimte glas in de overige tuinbouwgebieden zoals genoemd in het document bestuurlijke uitvoeringsafspraken Greenport(s) Nederland 2007-2011.

Terneuzen:

Welk gebied/deel van de 337 hectare van dit tuinbouwgebied (inclusief het aantal hectares) wordt in de komende vier jaar ontwikkeld op basis van reële grondmarktverwachtingen?

Het plan gebied wordt in een 3 tal fases ontwikkeld.

Fase 1 omvat de Smidsschorrepolder.

In deze fase ligt 112 ha netto uitgeefbaar glas. De planologische procedure zal zijn afgerond voor de zomer van 2007. Op dat moment zal ook de projectontwikkelaar het eigendom hebben verworven. De onderhandelingen over de uitgifte zal starten in het najaar van 2007, gelijk met de inrichting van dit gebied. De inrichting zal gereed zijn in het voorjaar van 2008. De start van de kassenbouw kan plaatsvinden vanaf 2008, gericht op de start van de teelt voor seizoen 2008-2009.

Fase 2 omvat de Autrichepolder. In deze fase ligt 75 ha netto uitgeefbaar glas. De planologische procedure zal zijn afgerond voorjaar 2008. Het eigendom wordt nog voor de zomer van 2007 geregeld, waarbij voortgezet gebruik wordt gegeven aan de huidige eigenaars tot de zomer van 2008.

Wanneer voldoende vraag is naar de gronden in fase 2 zal deze fase in ontwikkeling worden gebracht. De mogelijkheid hiertoe wordt geboden vanaf najaar 2008. De start van de kassenbouw wordt dan in deze polder mogelijk vanaf voorjaar 2009, gericht op de start van de teelt voor seizoen 2009-2010.

In totaal omvat fase 1 en fase 2 214 ha met bestemming glas.

De bovengenoemde oppervlaktes zijn exclusief waterberging, voor- en parkeertreinen e.d.

Via welke projectorganisatie worden de geplande ontwikkelingen gerealiseerd?

Zeeland Seaports treedt op als trekker van het glastuinbouw project in Terneuzen.

Zeeland Seaports is het haven- en industrieschap in de provincie Zeeland. Zij beheert de gronden waarin de glastuinbouw wordt gepland. Zeeland Seaports is een gemeenschappelijke regeling, waarin deelnemen de Provincie Zeeland en de Gemeenten Terneuzen, Vlissingen en Borsele.

Wat is daarbij de aanpak?

Zeeland Seaports is in 2003 door de Gemeente Terneuzen gevraagd op te treden als trekker voor het Glastuinbouw project in de Gemeente. Nadat een verkennend onderzoek was gestart om te bezien of het project kans van slagen had en economisch uitvoerbaar zou zijn heeft het Bestuur van Zeeland Seaports de trekkersrol op zich genomen. Het project is gestart met het uitbrengen van een startnotitie MER, gevolgd door een milieu effect rapportage en de wijziging van het Bestemmingsplan. In dit traject is een projectgroep opgericht en een klankbordgroep.

7/20/2007

De projectgroep was verantwoordelijk voor het proces en heeft regelmatig de klankbordgroep geconsulteerd. In de klankbordgroep zaten naast de lokale overheden, als Gemeente, Provincie en Waterschap de belangenorganisaties uit de omgeving. Tot deze organisatie behoren ondermeer de Zeeuwse Milieu Organisatie en de dorpsraden uit de omgeving.

Wat zijn de inhoudelijke, ruimtelijke en financiële voorwaarden om tot adequate realisatie te komen?

Zeeland Seaports heeft van de Gemeenteraad van Terneuzen, die optreedt als Bevoegd Gezag een aantal randvoorwaarden meegekregen. Deze voorwaarden zijn voornamelijk terug te vinden in de onderdelen landschappelijke inpassing, lichtafscherming, verkeersveiligheid en werkgelegenheid.

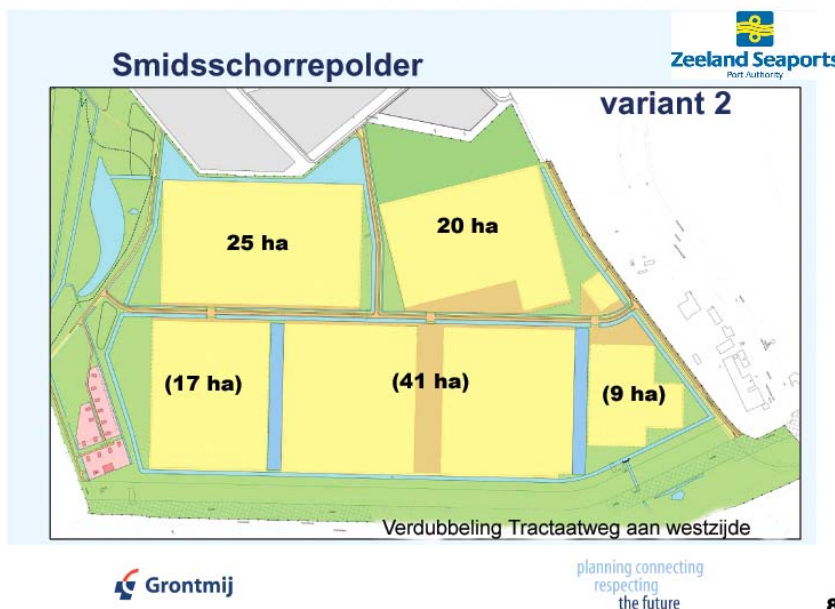
De financiële randvoorwaarden zijn vastgelegd in de taakstellende begroting die goedgekeurd is door het Bestuur van Zeeland Seaports.

Hoe wordt de monitoring en voortgangsrapportage geregeld?

Monitoring en voortgangsrapportage vinden plaats door Bevoegd Gezag en het Bestuur van Zeeland Seaports. De projectleider is verantwoordelijk voor de voortgangsrapportage aan de directeur en via de directeur aan het Bestuur van Zeeland Seaports.

In hoeverre heeft de gemeente nog ondersteuning nodig van provincie of rijk om dit plan te realiseren?

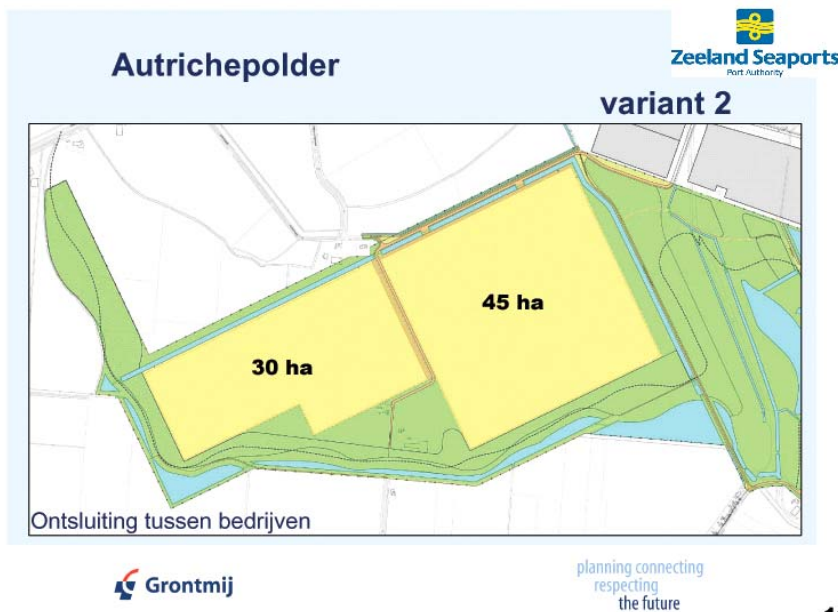
Het planologische proces wacht op dit moment op de Flora en Fauna ontheffing van LNV. Voor de landschappelijke inpassing is het wenselijk zoveel mogelijk financiële middelen beschikbaar te krijgen, zodat alsnog een aantrekkelijke grondprijs aan de tuinder kan worden geboden. Voor fase 1 en 2 van het plan is een natuurgebied en randinpassing van ruim 56 Ha groen en water (onderdeel van de Ecologische Hoofd Structuur) voorzien.

7/20/2007

Voor de Energievoorziening wordt samengewerkt met het gevestigde bedrijfsleven in het beheersgebied van Zeeland Seaports. De bedrijven kunnen en willen zorgdragen voor de levering van (rest)warmte en CO₂. Hiertoe zal een consortium in het leven worden geroepen onder de naam WarmCo². Om een voorstel aan de tuinders te kunnen doen wat kan concurreren met de WKK is het noodzakelijk een prijs voor de energie (warmte + CO₂) aan te bieden die de tuinder direct laat kiezen voor de duurzame variant die op deze locatie mogelijk is. Zeeland Seaport zoekt samen met de deelnemende industrie naar alle mogelijkheden om de prijs zo aantrekkelijk mogelijk te laten zijn. Hiertoe zijn ILG(Stidug), CO₂-credits en alle andere (financiële) mogelijkheden zeer welkom.

Inrichtingsplan

10

Bergerden

Welk deel van het gebied van de in totaal 340 ha. wordt in de komende 4 jaar ontwikkeld op basis van reële grondmarktverkenningen?

Het gebied telt 215 ha. uitgeefbaar oppervlak. Inmiddels is een kleine 100 ha. uitgegeven. De komende 4 jaar worden in principe de overige percelen uitgegeven. Of deze prognose wordt gehaald hangt af van de markt (vraag naar glastuinbouwbedrijven) en de grondverwerving. Ca. 45 ha. van de benodigde grond dient nog verworven te worden. Momenteel bestaat er concrete belangstelling voor ca. 40 ha (af te nemen in 2007 / 2008). De verwachting is, mede op basis van de belangstelling de afgelopen jaren, dat deze belangstelling ook de jaren daarna gehandhaafd blijft, waarmee het gebied in 2010 vol is.

Via welke projectorganisatie worden de geplande ontwikkelingen gerealiseerd?

De projectlocatie Bergerden wordt ontwikkeld door het samenwerkingsverband Bergerden, bestaande uit twee samenwerkende gemeenten (Nijmegen en Lingewaard, samen Openbaar

7/20/2007

Lichaam Bergerden) en de Stichting ter Stimulering van de Tuinbouw in de Over-Betuwe en Liemers (STOL). Voor wat betreft het management maakt dit samenwerkingsverband gebruik van een projectbureau bestaande uit 4 parttime functies: procesmanager (algemene coördinatie), verkoper/aankoper, medewerker financiën en uitvoering en een projectsecretaris.

Het projectbureau werkt nauw samen met de gemeente (Ruimtelijke Ordening), het Energiebedrijf Bergerden (ontwikkeling en exploitatie van de duurzame, collectieve energievoorziening) en het Gietwaterbedrijf Bergerden (ontwikkeling en exploitatie van de duurzame, collectieve gietwatervoorziening). Tuinders zijn voor 100% eigenaar van deze laatstgenoemde ondernemingen

Wat is daarbij de aanpak?

Fasegewijze ontwikkeling van aaneengesloten blokken (kavels) waarbij het projectbureau zorgt voor de aankoop van grond, het bouwrijp maken en het verkopen van grond. Op het moment dat duidelijk is waar tuinders in het gebied zich zullen vestigen worden de specifieke wensen en kenmerken van het bedrijf besproken met het energiebedrijf en het gietwaterbedrijf.

Momenteel besteedt Bergerden veel aandacht aan het verkoopproces door te investeren in de promotie van het gebied. De naamsbekendheid is goed tot uitstekend. Vervolgens is het belangrijk dat tuinders uit het Westen van het land de overstap naar Bergerden willen maken. Vaak weerhouden sociale aspecten en bedrijfsspecifieke situaties (afstand tot de veiling) tuinders hiervan. Gelukkig zijn bedrijven uit het westen deze potentiële vestigers reeds voorgegaan, tot hun genoegen. Deze tuinders dienen tot voorbeeld.

Wat zijn de inhoudelijke, ruimtelijke en financiële voorwaarden om tot een adequate realisatie te komen?

De realisatie verloopt adequaat, zij het met enige vertraging. Inhoudelijke en ruimtelijke kaders (bestemmingsplan) liggen vast evenals de financiële uitgangspunten. Of deze uitgangspunten gehaald worden, dat wil zeggen een kostendekkende exploitatie, hangt met name af van een succesvolle verwerving van de laatste percelen en een goede en volledige uitgifte.

Hoe wordt de monitoring en voortgangsrapportage geregeld?

Monitoring vindt als volgt plaats:

- Maandelijks wordt de voortgangsrapportage, opgesteld door het Projectbureau, besproken in de vergadering van het samenwerkingsverband;
- 2 maal per jaar wordt de voortgang van het project besproken binnen het Algemeen Bestuur van het Openbaar Lichaam Bergerden (OLB);
- Jaarlijks wordt de jaarrekening met voortgangsrapportage opgesteld voor het OLB;
- Jaarlijks wordt de voortgang gemonitord door DLG in het kader van de verstrekte STIDUG subsidie.

In hoeverre heeft de gemeente nog ondersteuning nodig van provincie of rijk om dit plan te realiseren?

De gemeente verwacht met name van de provincie dat zij ten eerste een belangrijke faciliterende rol (beleid en/of financiën) speelt bij de verplaatsing cq. uitkoop van de laatste grondeigenaren. Ten tweede dat zij meehelpt voorkomen dat financiële tekorten

7/20/2007

ontstaan in de exploitatie, bijvoorbeeld door eerder toegezegde financiële bijdragen te behouden voor Bergerden. Van het Rijk verwacht Bergerden dat zij zich in zal spannen de reeds jaren lopende discussie over de hoogte van het Stidug subsidie op een voor beide partijen acceptabele wijze op te lossen. Bergerden kan de financiële bijdrage goed gebruiken om van Bergerden een compleet succes te maken.

Emmen (Rundedal)

De verdere ontwikkeling van de glastuinbouw is een van de speerpunten van het economisch beleid van de gemeente Emmen en van de provincie Drenthe. Het gaat zowel om werkgelegenheid in de glastuinbouw zelf als om agrogerelateerde werkgelegenheid en arbeidsplaatsen in de transport- en distributiesector.

Het bestaande glastuinbouwgebied Erica en Klazienaveen beslaat 300 hectare netto glas en omvat 115 bedrijven. Met het Rundedal in Barger-Compasuum is daar 300 ha. bruto en 180 ha. uitgeefbare kavel bijgekomen. Daarvan is 10,5 ha inmiddels uitgegeven.

De ontwikkeling van het nieuwe gebied Rundedal kan niet los worden gezien van de herstructureringsopgave in de bestaande tuinbouwgebieden. De Nota Ruimte, waarin Emmen als Landbouwontwikkelingsgebied glastuinbouw is opgenomen, geeft ook aan: 'de ontwikkeling van dergelijke regionale tuinbouwgebieden moet tevens worden gekoppeld aan een regionale herstructureringsopgave'. Ook de regering geeft daarmee aan dat herstructurering en de ontwikkeling van nieuwe gebieden niet los van elkaar gezien moeten worden.

Een ingrijpende herstructurering van de bestaande (voor een deel verouderde) tuinbouwgebieden Erica en Klazienaveen is noodzakelijk. Voor een deel van de tuinders in het bestaande gebied is toepassing van de saneringsregeling de enige mogelijkheid. Een ander deel van de ondernemers wil en kan groeien. Sommigen min of meer op eigen kracht, anderen door samenwerking en clustering. Slim samenwerken biedt kansen. Bij de inrichting van het gebied is het van belang rekening te houden met de eisen die in het kader van ruimtelijke kwaliteit gesteld worden en zo de verrommeling terug te dringen resp. te voorkomen. De gemeente is al bezig met het verkennen van de mogelijkheid om de oudste gedeelten van het bestaande glastuinbouwgebied een andere bestemming te geven. Herstructurering, verplaatsing en uitbreiding van tuinbouwbedrijven zijn kostbare activiteiten. De blijvende lage grondwaarde door het ontbreken van druk van andere sectoren, die kenmerkend is voor de Emmense situatie, bemoeilijkt de herstructurering. Er is sprake van een groot belang om een aantal redenen.

- In de ontwikkeling van het tuinbouwgebied Rundedal heeft gemeente al 55 miljoen euro geïnvesteerd in gronden, energie en gietwater en 2,2 miljoen euro in het Energie Bedrijf Rundedal (EBR). Dit vanuit de ook in de Nota Ruimte aangegeven rol van Emmen als Landbouwontwikkelingsgebied. Daarom heeft ook het rijk bijgedragen aan de ontwikkeling van het Rundedal.
- de ontwikkeling van de glastuinbouw in Emmen biedt goede perspectieven om de bovengemiddelde werkloosheid, met een groot aandeel van laaggeschoolden, terug te dringen en om de agribusiness in Emmen verder te ontwikkelen. Met de ontwikkeling van het glastuinbouwgebied Rundedal, in combinatie met de herstructurering van de oudere gebieden zijn 1500 nieuwe arbeidsplaatsen gemoeid.
- In december 2007 wordt de A37 verbonden met de A31 in Duitsland. Het nieuwe tuinbouwgebied Rundedal is direct naast de A37 gesitueerd en is daarmee zeer gunstig

7/20/2007

gelegen in de Noordelijke Ontwikkelings As (NOA), met uitstekende verbindingen met Noord- en Oost Duitsland, Scandinavië en de Baltische Staten, maar ook met het Ruhrgebied.

- Een voortvarende ontwikkeling van het Rundedal, in combinatie met de herstructurering van de bestaande gebieden in Erica en Klazijnaveen, kan de verrommeling terugdringen en verdere verrommeling voorkomen.
- Emmen kan met het nieuwe gebied Rundedal bijdragen aan een regionale bundeling van de glastuinbouw en aan het terugdringen van verspreid- en papieren glas.
- Het gehele tuinbouwgebied in Emmen is belangrijk voor het totale cluster glastuinbouw in Nederland. Zowel voor de nationale als internationale markt. Het afzetgebied in Emmen is zeer groot en wordt alleen maar groter als eind 2007 de A-37 gereed is.
- Investerings in de glastuinbouw in Emmen kunnen de filedruk in de Randstad verlichten.
- Bij de verdere ontwikkeling van het Rundedal zijn ook agro-logistieke ontwikkelingen voorzien, die ook voor andere tuinbouwgebieden elders van betekenis zullen zijn.

Welk gebied/deel van de 300 hectare van dit tuinbouwgebied wordt in de komende vier jaar ontwikkeld op basis van reële grondmarktverwachtingen?

Uitgaande van een gezamenlijke inspanning, waarbij ook het rijk zijn steentje bijdraagt, moet in 2011 de 300 ha bruto, ofwel 180 ha netto zijn ontwikkeld en uitgegeven. Daarnaast zal 100 tot 120 hectare in Erica en Klazijnaveen gesaneerd moeten worden. In het nieuw te maken bestemmingsplan Erica wordt sterk overwogen ruimte te houden voor uitbreiding van gevestigde ondernemers in Erica. Het gaat hierbij om ca. 65 ha.

Via welke projectorganisatie worden de geplande ontwikkelingen gerealiseerd?

Vier partijen: ondernemers, afzetorganisaties, banken en de gemeente, werken in een consortium samen om de tuinbouw in Emmen nieuw elan en perspectief te geven. Centrale rol in dit consortium hebben de ondernemers uit de tuinbouwcluster. Hiermee wordt onderstreept dat de ontwikkeling van de glastuinbouw in en rond Emmen staat of valt met de ambities, vernieuwingen en investeringen van de ondernemers. Naast de ondernemers nemen ook afzetorganisaties, banken en de gemeente Emmen deel. Het consortium wordt gevormd door de teler-ondernemers Polman, Stricker, Van Geel en Verwer, de afzetorganisaties Haluco en FloraHolland, verder de Rabobank en ABN-AMRO en de gemeente Emmen.

Wat is daarbij de aanpak?

De kracht van de samenwerking ligt in het gegeven dat alle partners beschikken over gespecialiseerde expertise en middelen. Bovendien zijn zij de meest direct betrokkenen bij de uitdagingen in het tuinbouwcomplex. De deelnemende partijen kiezen er daarom voor om hun krachten te bundelen en hun belangen te zien vanuit een gemeenschappelijk perspectief. De inspanningen die zij daartoe aangaan, zijn vastgelegd in het Convenant Masterplan Tuinbouwcluster Emmen, dat is ondertekend op dinsdag 6 maart 2007.

Elementen uit het masterplan:

- Ondernemersinitiatieven waarbij vooral gekeken wordt naar mogelijkheden om te komen tot grootschalige productieclusters groente en sierteelt.
- Vestiging van agro-logistieke functies door afzetorganisaties en clusters van productiebedrijven.
- Verdere optimalisering van energievoorzieningen.

7/20/2007

- Een evenwichtige ontwikkeling van Het Rundedal in samenhang met de tuinbouwgebieden Erica en Klazienaveen.
- Elke partij is verantwoordelijk voor zijn deel van de overeenkomst.

Wat zijn de inhoudelijke, ruimtelijke en financiële voorwaarden om tot adequate realisatie te komen?

Financiële bijdragen van de lokale en provinciale overheid, maar ook van de landelijke overheid zijn onmisbaar om de herstructurering mogelijk te maken en daarmee tevens de ontwikkeling van het nieuwe gebied een impuls te geven. Een bestemmingswijziging van te saneren gebied is nodig, evenals een adequate invulling van deze bestemming. Een ondersteunend instrumentarium om de sanering tot stand te brengen is eveneens gewenst.

Hoe wordt de monitoring en voortgangsrapportage geregeld?

Alle inspanningen en afspraken die partijen van het consortium aangaan worden nader uitgewerkt en gespecificeerd in een werkplan dat jaarlijks wordt geëvalueerd.

In hoeverre heeft de gemeente nog ondersteuning nodig van provincie of rijk om dit plan te realiseren?

Met de sanering van 100 - 120 hectare in de tuinbouwgebieden van Erica en Klazienaveen is een bedrag gemoeid van ca.€ 6 miljoen. Dit betreft uitsluitend de sloop van bestaande opstanden. Echter, om het plaatje compleet te maken horen daar natuurlijk ook investeringen bij. In de 'oude' RSG-regeling werd al uitgegaan van een even groot bedrag voor sloop als voor investeringen. Dit betekent dat we uit kunnen gaan van € 10 tot € 12 miljoen totaal voor de gebieden Erica/Klazienaveen. Voor de verdere ontwikkeling van voor de gebieden Erica/Klazienaveen het Rundedal is de aanleg van een nieuwe ontsluitingsweg naar de A37 noodzakelijk. Dit vergt een investering van naar schatting € 4 tot € 4,5 miljoen.

West-Brabant (Dinteloord) Glastuinbouw projectlocatie binnen het Agro & Foodcluster West-Brabant (AFCWB).

De geplande ontwikkelruimte voor nieuw glas in West-Brabant (Dinteloord) tot 2015 is ca. 250-300 hectare netto glas.¹

Welk gebied/deel van de ca 300 hectare van dit tuinbouwgebied (inclusief het aantal hectares) wordt in de komende vier jaar ontwikkeld op basis van reële grondmarktverwachtingen?

Start uitgifte is naar verwachting 2010, doorlopend tot 2014. De komende vier jaar wordt ontwikkeld:

- 2008: nvt
- 2009: nvt
- 2010: deelgebied 1 ca. 25 ha netto glas
- 2011: deelgebied 1 en 2 ca. 60 ha. netto glas

---

¹ De gemeenteraad van Steenberghe heeft expliciet gesteld mee te willen werken aan maximaal 250 ha netto glas. In de Startnotitie MER/Richtlijnen MER en andere recente openbare documenten is echter uitgegaan van een areaal van 250-300 ha netto glas.

7/20/2007

Via welke projectorganisatie worden de geplande ontwikkelingen gerealiseerd?

Actief is een tweetal initiatiefnemers voor het gehele AFCWB (Suiker Unie (SU) en de Tuinbouwontwikkelingsmaatschappij (TOM)). Het glas wordt vooralsnog ontwikkeld door de TOM. Momenteel worden onderhandelingen gevoerd over de oprichting van de Ontwikkelingsmaatschappij Glastuinbouw Dinteloord (OGD), waarin naast de aandeelhouders van de TOM (Provincie en ZLTO), ook private financiers zullen participeren. Het streven is om na de zomer van 2007 tot ondertekening van een samenwerkingsovereenkomst te komen. Zodra de oprichting een feit is, zal het project Dinteloord tegen een nader te bepalen vergoeding door de TOM worden overgedragen aan de OGD.

De initiatiefnemers overleggen in een stuurgroep met als leden: SU, TOM, Provincie Noord-Brabant, Gemeente Steenberg, Gemeente Halderberge en Waterschap Brabantse Delta. Op ambtelijk niveau wordt door deze zes partijen overlegd in het zgn, coördinatieoverleg.

Wat is daarbij de aanpak?

Het gehele project wordt ontwikkeld door de initiatiefnemers. Momenteel werken deze gezamenlijk aan het voorkeursalternatief (VKA) in het kader van de MER-procedure (besluit-MER). Dit VKA komt tot stand in goed overleg met de vier betrokken overheden. Uitwerking vindt plaats binnen het coördinatieoverleg tot aan besluitvorming in de stuurgroep onder leiding van een onafhankelijke voorzitter.

Wat zijn de inhoudelijke, ruimtelijke en financiële voorwaarden om tot adequate realisatie te komen?

Inhoudelijke voorwaarden zijn de realisatie van ca. 250 - 300² ha netto glas voor zowel tuinders uit Brabant (met name diegene die op de huidige locatie ruimtelijke beperkingen ondervinden) en voor tuinders uit het Westland. Deze laatste doelgroep komt voort uit de afspraken tussen Rijk en provincie mbt de glastuinbouwprojectlocatie Moerdijkse Hoek en de daaraan gekoppelde Stiduggelden. Belangrijk element voor de locatiekeuze Dinteloord is de mogelijkheid van een symbiotische relatie met de reeds bestaande suikerfabriek (restwarmte, restwater, CO₂, delen van capaciteit, ruimte en kennis, etc.).

Ruimtelijke voorwaarde betreft de inpassing in de omgeving op het ambitieniveau van een transformatie van het open polderlandschap, een en ander met respect voor mens, milieu, natuur, landschap en leefbaarheid. Mogelijk door de aanleg van het gehele project kan de gemeente Steenberg een ontsluitingsroute naar haventerrein Dintelmond die nu nog door de bestaande kern Dinteloord loopt, omleggen via het projectgebied. De A29 die westelijk langs het gebied loopt wordt door de Rijksoverheid omgebouwd en doorgetrokken als A4. Het projectgebied krijgt hierop een volwaardige aansluiting via de provinciale weg N259. Binnen het projectgebied is een krekensysteem gelegen dat mogelijk wordt versterkt afhankelijk van de mogelijkheid dit systeem op onderdelen aan te passen (omleggen).

Financiële randvoorwaarden worden gevormd door het volgende:

SU en TOM ontwikkelen ieder hun eigen deel van het AFCWB, maar hebben afgesproken het planologische traject gezamenlijk te doorlopen. Binnen dit traject dienen compensatiemaatregelen voor natuur te worden getroffen door SU alsmede is de provinciale rood-met-groen regeling van toepassing. Strikt genomen is dit niet van

---

² Zie voetnoot 1

7/20/2007

toepassing op de projectlocatie GTB, doch is de ambitie om hier binnen redelijke grenzen die vanuit de grondexploitatie worden opgelegd, aan bij te dragen. Door de beide initiatiefnemers gezamenlijk wordt gezocht naar een juiste invulling van de symbiotische samenwerking op de genoemde terreinen. Voor de Brabantse glastuinbouwsector is door de provincie een aantal duurzaamheidsambities geformuleerd in de Beleidsnota Glastuinbouw (november 2006) o.a. op het gebied van energie, waterhuishouding en landschap. Door TOM (in samenspraak met SU) zal worden onderzocht op welke wijze hieraan invulling kan worden gegeven. Hierbij is van belang om keuzes te maken voor systemen die voldoende flexibel zijn om in te spelen op alle ontwikkelingen op onder andere de energiemarkt en bij afnemers. Complicerende factor daarbij is dat het uitgiftetempo van SU (totaal 120-160 ha bruto bedrijventerrein) trager is en langer doorloopt (tot ca. 2020). Voor de duurzame ontwikkeling van de glastuinbouwlocatie West-Brabant heeft het Rijk de Stiduggelden die beschikbaar waren voor Moerdijkse Hoek overgebracht naar het ILG. Deze gelden zijn gelabeld aan de glastuinbouwprojectlocatie West-Brabant.

Hoe wordt de monitoring en voortgangsrapportage geregeld?

Het project wordt uitgewerkt door een ambtelijke coördinatiegroep en bewaakt door een stuurgroep.

In hoeverre heeft de gemeente nog ondersteuning nodig van provincie of rijk om dit plan te realiseren?

De gemeente is als stuurgroep lid betrokken bij de voortgangsbewaking en aansturing van het project, en beraadt zich op een nadere – participerende – rol. De gemeente overlegt momenteel met de provincie om te komen tot een bestuursakkoord waarin verantwoordelijkheden, rollen en taakverdeling bij de planologische procedure en financiering van het AFC worden vastgelegd.

IJsselmuiden (Koekoekspolder)

Welk gebied/deel van de 165 hectare van dit tuinbouwgebied (inclusief het aantal hectares) wordt in de komende vier jaar ontwikkeld op basis van reële grondmarktverwachtingen?
100% oftewel 165 hectare.

Via welke projectorganisatie worden de geplande ontwikkelingen gerealiseerd?

Ontwikkelingsmaatschappij Koekoekspolder (Publiek-private samenwerking (PPS) tussen gemeente Kampen (40%), GLTO (40%) en Grontmij (20%))

Wat is daarbij de aanpak?

Het gebied wordt ontwikkeld conform het vastgestelde Projectplan Koekoekspolder.

Wat zijn de inhoudelijke, ruimtelijke en financiële voorwaarden om tot adequate realisatie te komen?

De hoofddoelstelling van het ontwikkelingsproject glastuinbouwgebied Koekoekspolder is: "Het zodanig inrichten van het tuinbouwgebied Koekoekspolder dat de realisatie van de toename van de glastuinbouw samengaat met een versterking van de concurrentiekracht en werkgelegenheid en past bij en harmoniseert met het gebied en zijn omgeving. Hierbij spelen de toepassing van duurzame technieken een doorslaggevende rol" (blz. 6 van het

7/20/2007

Projectplan Koekoekspolder). In het projectplan zijn de inhoudelijke, ruimtelijke en financiële voorwaarden om tot een adequate realisatie te komen verder uitgewerkt.

Hoe wordt de monitoring en voortgangsrapportage geregeld?

T.b.v. de STIDUG-regeling wordt er jaarlijks een voortgangsrapportage opgesteld.

In hoeverre heeft de gemeente nog ondersteuning nodig van provincie of rijk om dit plan te realiseren?

De ondersteuning van provincie en rijk om het ontwikkelingsproject glastuinbouwgebied Koekoekspolder te doen slagen, kan worden gevonden in het positief en welwillend meedenken over nieuwe (duurzame) technieken en de betekenis die dit heeft voor reeds toegekende subsidies, zoals bv. STIDUG (Rijk) en Actiefonds (provincie Overijssel). Duurzame technieken (o.a. op het gebied van energie) volgen elkaar de laatste jaren snel op. Onderdelen uit het projectplan, die op het moment van indiening van subsidieaanvragen (o.a. STIDUG) actueel waren, zijn dat (mogelijk) nog tijdens de uitvoeringsperiode niet meer, omdat ze door nieuwe technieken achterhaald en/of economisch onrealistisch worden. Bij subsidieverleners vraagt dit om een soepele, meedenkende houding, waarbij ruimte wordt geboden aan alternatieven, omdat deze subsidies van grote waarde zijn voor de slagingskansen voor het ontwikkelingsproject Koekoekspolder.

Totnogtoe wordt deze positieve grondhouding vanuit zowel het rijk (Ministerie van LNV en DLG) als de provincie Overijssel t.o.v. de Koekoekspolder ervaren.

Er vindt studie plaats naar de ontwikkeling van nieuwe tuinbouwlocaties cq. uitbreiding van bestaande tuinbouwlocaties (zie afspraak 6 van de bestuurlijke uitvoeringsafspraken). De provincie Overijssel is trekker van deze studie. Voor de gemeente Kampen betekent het dat er wordt gekeken naar uitbreiding van tuinbouwgebied Koekoekspolder, een nieuwe locatie elders binnen de gemeente Kampen en locaties buiten de gemeente Kampen in Overijssel of zelfs daarbuiten (Flevoland).

Voorne-Putten (provinciale projectlocatie)

De geplande ontwikkelruimte voor nieuw glas op Voorne 2020 is 38 hectare (zie figuur op blz. 12 van de bestuurlijk uitvoeringsafspraken en de onderliggende tabel).

Welk deel van de 38 hectare van deze tuinbouwgebieden (inclusief het aantal hectares) wordt in de komende vier jaar ontwikkeld op basis van reële grondmarktverwachtingen?

De ca 26 ha bij Vierpolders, gemeente Brielle, zullen worden ontwikkeld binnen 4 jaar. Ontwikkeling vormt een onderdeel van het integrale project sanering verspreid glas in de gemeente en voorziet voor een belangrijk deel in de financiering daarvan.

Ook de 12 ha. inbreiding in Tinte, gemeente Westvoorne, zijn gekoppeld aan de saneringsopgave in de gemeente en zullen worden uitgegeven/ontwikkeld indien daar in gelijke mate sanering in het buitengebied tegenover staat. Onduidelijk is of dit de komende 4 jaar in zijn geheel gebeurt.

Via welke projectorganisatie worden de geplande ontwikkelingen gerealiseerd?

De gemeente, in beide gevallen.

7/20/2007

Wat is daarbij de aanpak?

Brielle: integraal sanerings-/ontwikkelingsproject. Ontwikkeling wordt mogelijk gemaakt indien daar in minimaal gelijke mate sanering tegenover staat. Daarvoor worden te saneren bedrijven aangekocht. Gemeente heeft de grondpositie bij Vierpolders. Gehele operatie in 1 exploitatie.

Westvoorne: zelfde koppeling sanering en ontwikkeling, tot max 12 ha. op basis van afspraken uit convenant binnenduinrand (2000). Ongeveer de helft van de grond in publieke handen (DLG, over te nemen door gemeente).

Wat zijn de inhoudelijke, ruimtelijke en financiële voorwaarden om tot adequate realisatie te komen?

Zie hierboven: harde koppeling met sanering verspreid glas buitengebied. in hectares en in geld.

Overigen in bestemmingsplan: eisen tav tegengaan lichthinder, inpassing.

Hoe wordt de monitoring en voortgangsrapportage geregeld?

Door gemeente: aan college en raad

Door Provincie: voortgangsrapportage aan GS/PS omtrent sanering verspreid glas en jaarlijkse monitor glastuinbouw ZH (2007).

In hoeverre heeft de gemeente nog ondersteuning nodig van provincie of rijk om dit plan te realiseren?

Brielle: provinciale ondersteuning is aangevraagd en geboden in de vorm van bijdrage saneringsfonds Reserve Glastuinbouw(overeenkomst in voorbereiding). Rijksondersteuning niet nodig.

Westvoorne: provinciale ondersteuning in sanering is beschikbaar en waarschijnlijk nodig. Nog niet aangevraagd, want er is voor de sanering nog geen concreet projectvoorstel ingediend. Gewenste/noodzakelijke rijksondersteuning pm (wederom: opgave is vooral een saneringsopgave). Ontwikkeling nieuw glas staat in directe relatie hiermee. Ontwikkeling van dit glas op Voorne vervult geen rol in het kader van gerichte greenportontwikkeling.

Bommelerwaard (provinciale projectlocatie)

Maasdriel en Zaltbommel zijn in samenwerking met de provincie bezig aan een nieuw plan voor de glastuinbouw in de Bommelerwaard. Binnenkort gaan zij met de tuinbouwsector om tafel. In een bestuurlijk overleg van februari 2007 zijn provincie en gemeenten overeengekomen dat de primaire uitgangspunten zijn:

1. de verdere ontwikkeling van de bestaande glastuinbouwlocaties
2. de herstructurering van bestaande, reeds ingevulde (en verouderde) glastuinbouwlocaties
3. er worden vooralsnog (in ieder geval voor de periode 2007-2012) geen nieuwe glastuinbouwlocaties bestemd. Voornoemde uitgangspunten zijn vervat in een voortgangsnotitie. In deze notitie is tevens op basis van CBS-gegevens een groeiraming gemaakt. Hieruit blijkt dat de te verwachten groei – en het oppervlak

7/20/2007

glas dat verplaatst vanwege ruimtelijke ontwikkelingen – past binnen de bestaande, bestemde ruimte in glastuinbouwlocaties.

Wieringermeer (provinciale projectlocatie Agriport A7)

De geplande ontwikkelruimte voor nieuw glas in Wieringermeer, volgens “Greenports Nederland, Bestuurlijke Uitvoeringsafspraken”, tot 2020 is 450 hectare bruto glastuinbouwareaal. (zie figuur op blz. 12 van de bestuurlijk uitvoeringsafspraken en de onderliggende tabel).

In de ruimtelijke strategische visie van de gemeente, het “Structuurplan Gemeente Wieringermeer”, is er voor 2020 nog ruimte voor een uitbreiding van Agriport A7. Dit wordt versterkt door de geluiden vanuit de markt, waardoor de gemeente in samenwerking met een private partij in 2007 reeds wil starten met de planvorming van de uitbreiding van Agriport A7, genaamd: Agriport 2. Eind 2010 is de 450 hectare van het eerste deel volledig bebouwd en kan gestart worden met het bebouwen van Agriport 2. Maar, Agriport A7 is niet alleen 450 hectare bruto glastuinbouwgebied. Het is ook een bedrijventerrein voor agribusiness en logistiek van 80 hectare, een kennisinnovatief bedrijventerrein ten behoeve van de glastuinbouw van 15 hectare en een 15 hectare tellend cluster voor bedrijfswoningen in de stijl van de Wieringermeerse tuindersboerderij.

Welk gebied/deel van de 450 hectare van dit tuinbouwgebied (inclusief het aantal hectares) wordt in de komende vier jaar ontwikkeld op basis van reële grondmarktverwachtingen?

Het gehele gebied (450 hectare bruto) is thans verkocht. Naar het zich laat aanzien zal de realisatie grofweg conform onderstaande tabel worden uitgevoerd.

Overzicht van de fasering van de realisatie van Agriport A7.

Jaar	Hectare bebouwd	Hectare bebouwd (cumulatief)
2006	50 hectare	50 hectare
2007	130 hectare	180 hectare
2008	100 hectare	280 hectare
2009	100 hectare	380 hectare
2010	70 hectare	450 hectare

Via welke projectorganisatie worden de geplande ontwikkelingen gerealiseerd?

Het project wordt uitgevoerd door een private ontwikkelpartij: Agriport A7 BV. De gemeente heeft samen met deze partij een samenwerkingsovereenkomst afgesloten, waarbij sprake is van een projectmatige aanpak. De projectgroep wordt door zowel gemeentelijke werknemers als werknemers van de ontwikkelende partij bemand. Hierbij heeft de gemeente de eindregie en de ontwikkelende partij de uitvoerende taken op zich genomen.

Wat is daarbij de aanpak?

De gemeente voert de eindregie. De ontwikkelaar bekostigt en produceert zoveel mogelijk producten. Uiteraard in samenspraak met (onafhankelijke) deskundigen en de lokale bevolking. Door samen als één team op te treden, waarbij de gemeente de publieke belangen veiligstelt en de ontwikkelaar de belangen van de tuinders zo goed mogelijk

7/20/2007

vertegenwoordigt ontstaat een maatschappelijk gedragen aan de vraag voldoende tuinbouwgebied. Deze aanpak blijkt succesvol.

Voor het uitbreidingsgebied, Agriport 2, wordt dezelfde aanpak beoogd.

Wat zijn de inhoudelijke, ruimtelijke en financiële voorwaarden om tot adequate realisatie te komen?

De gemeente verdient niets aan het glastuinbouwgebied op financieel gebied, anders dan de leges. Overigens kost het de gemeente ook niets, daar de ontwikkelaar de kosten en productie van alle benodigde producten voor zijn rekening neemt, onder eindregie van de gemeente. De gemeente verdient indirect aan de arbeidsplaatsen, de boost in de lokale economie en de spin off activiteiten die dit gebied teweegbrengt.

Uitgangspunt op ruimtelijk gebied was dat dit gebied moet excelleren in grootschaligheid. De minimale kavelgrootte is, op twee uitzonderingen na, dan ook 20 hectare bruto. Het grootschalige polderlandschap moet terug zijn te zien in de inrichting van het gebied, vandaar dat zogenaamde grondwallen langs het gebied zijn getrokken als soort van plint om de grootschaligheid te benadrukken en de rommelige elementen, zoals waterbassins, achter te verbergen.

De financiële voorwaarde was dat de gemeente geen risico zou lopen en er niet aan behoefde te verdienen in financieel opzicht. Voor Agriport 2 worden dezelfde uitgangspunten gesteld.

Hoe wordt de monitoring en voortgangsrapportage geregeld?

Er is een werkgroep "civiel" actief die toeziet op de realisatie van de openbare infrastructuur. Dit wordt door de ontwikkelaar, conform pve en exploitatieovereenkomst, aangelegd en om niet overgedragen aan de gemeente. De werkgroep civiel accordeert bestekken en voert controles uit. Voorts is een werkgroep "vergunningen" actief die, vooruitlopend op de omgevingsvergunning, de vergunningverlening coördineert.

In hoeverre heeft de gemeente nog ondersteuning nodig van provincie of rijk om dit plan te realiseren?

Via het Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord zal de gemeente financiële ondersteuning krijgen voor het uitvoeren van werkzaamheden ten behoeve van Agriport 2. Voorts zal de gemeente dezelfde systematiek hanteren, zoals bij Agriport 1 het geval was. Om in Agriport 2 nog innovatiever te kunnen zijn, dan in Agriport 1, zoeken gemeente en ontwikkelaar steun op het gebied van 'energie' en 'energiebenutting' en verkeer en infra. Er zal aangetakt moeten worden op een bestaande op- en afrit op de A7. Ervaring leert ons dit lange en vaak moeizame processen zijn met vele partijen.

Bij het huidige Agriport A7 (Agriport 1) heeft de verkeerstechnische inpassing averij opgelopen. Een aansluiting op de N239, ter hoogte van de A7, in onze buurgemeente Medemblik, wordt met moeite ondersteund. En zodra het over de bekostiging gaat, moet de ontwikkelaar, dus de tuinders, voor de kosten opdraaien. Hiervoor zijn wij gezamenlijk op zoek naar financiële steun.

NB: De provincie is bezig met een visie op de ontwikkeling van Greenports, landbouwontwikkelgebieden en glastuinbouwlocaties in de provincie Noord-Holland. Het Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord voert deze studie momenteel uit. Vraag en aanbod naar glastuinbouw in Noord-Holland wordt hierin onder andere in beeld gebracht.

7/20/2007

Grootslag

De actuele situatie van Het Grootslag is dat de afspraken en gesprekken met geïnteresseerde kopers in een dusdanig gevorderd is dat bij doorgang hiervan bijna alle gronden in het exploitatiegebied (plm. 250 ha netto; plm. 400 ha bruto) zijn verkocht, op een relatief klein gebied van plm. 15 ha na. Ultimo 2007, met een uitloop naar 2008, zullen alle afspraken naar verwachting formeel zijn vastgelegd. Onlangs is begonnen met de verdere uitvoering van de werkzaamheden uit het Ambitieuze Inrichtingsplan. Volgens mij wordt hiermee voldaan aan onze "opdracht" in het Greenportdocument.

Berlikum

De gemeente menaldumadeel beschikt met het bruto 180 hectare grote glastuinbouwgebied over een voldoende groot geheel. Inmiddels is bekend dat de provincie in samenwerking met de gemeente Franekeradeel (buurgemeente) werkt aan een deel van de provinciale invulling van de opgaaf van nog eens 450 hectare in Friesland. Politiek gezien is er nauwelijks draagvlak voor nog een lokatie. De gemeente is van oordeel dat er voldoende is bijgedragen aan het realiseren van glastuinbouw. De gemeente Menaldumadeel heeft voor de komende tijd geen plannen die opgenomen zouden moeten worden in het kader van het overzicht van waar uitbouw van Greenports of dergelijke.